

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Petri Leurenii Societatis Jesu, SS. Theologiæ
Doctoris, & SS. Canonum Professoris Vicarius Episcopalis,
Sive Tractatus Quaternarius Per Quæstiones & Responsa
Canonica Deductus**

Leuren, Peter

Coloniae Agrippinae, 1708

649. An mulctas pecuniarias à se impositas sibi applicare possit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74203)

vando novam poenam adungere possit, pro quo Dript, citat gl. in Clem. Romani. v. tolli. de elec. quod tamen ipsum salvâ tanti viri auctoritate sit Dript. se non probare, ne, si præter poenam juris, quæ supponitur justa & delicto conveniens, superaddatur nova, videatur bis in idipsum puniri delictum.

4. Item adhuc magis dubitatur, num, dum pro crimine imposita est à jure poena alia quàm pecuniaria, Archidiaconus illam mutare possit in pecuniariam. De Judice alio superiori, qui habet potestatem dispensandi in crimine v. g. Episcopo juxta c. at si Clerici. §. de adulter. de Jud. admittitur ordinariè id eum posse, etiam post latam sententiam, & pro hoc à Dript. citantur Butrio. Host. Felin. Anchar. in cit. c. at si. Quin & post sententiam condemnatoriam pronunciatam (in genere loquendo) posse Judicem ecclesiasticum, sive is Ordinarius sive delegatus sit, dum adhuc sedet pro tribunali in continente poenam à jure impositam permutare juxta legem, quæ vult Judicem secundum qualitatem posse poenam arbitrari & temperare; id verò non posse Judicem delegatum post diu latam sententiam, quicquid facultate dispensanda caret; ex Fagn. astituit Dript. vide dicta de hoc de Vicario Generali Episcopi, quæ à fortiore locum habent in Archidiacono.

Quæstio 649. Num multas pecuniarias à se impositas sibi applicare, seu in suum usum convertere possit Archidiaconus.

1. Resp. negativè. Sed ex piis locis aut usibus impendendæ. Hostiens. in c. irrefragabili. de off. Ordinar. num. 2. vers. Caveat tamen, ubi dicit cavendum esse Prælati ecclesiastici, ne poenas pecuniarias in pios usus convertendas sibi inbursent; quia tunc vehementer præsumerentur id facere non ad correctionem, sed ad questum. Gemin. in c. si Canonico §. licet. à n. 4. de off. ordinar. in 6. Covar. l. 3. Var. resol. c. 9. & hæc juxta expressum præceptum Tridentini sess. 25. c. 3. de Reform. ubi postquam dixisset: licet Judicibus ecclesiasticis per multas pecuniarias procedere: hæc adjicit conditionem: ita tamen, ut dicta multa pecuniaria locis piis ibi existentibus eo ipso, quod exacta fuerint assignari debeant. Ex quibus etiam infert Barbof. citans pro hoc Piaceti. in pr. Episc. Episcopum (idem ut recte addit Dript, est de Archidiacono) ne quidem posse convertere illas multas in usum fabricæ Ecclesiæ Cathedralis, aut etiam in mercedem seu salarium Vicarii sui Generalis aliorumve Officialium Curia. De quo vide dicta à nobis supra, uti de Salario Vicarii Generalis ubi etiam dictum, ne quidem consuetudinem ad hoc suffragari, eò quòd, ut Fagn. S. Congreg. Concil. declaravit istiusmodi poenas pecuniarias ab Episcopis piis usibus applicandas, contrariis consuetudine non obstantes. Quidquid sit de eo, num talis consuetudo vergat in grave præjudicium pauperum & piorum locorum, quibus tales multæ de jure debita occasione talis consuetudinis subtrahantur, unde gravissimè peccare primos auctores talis consuetudinis piis locis injuriosæ sit Dript. loc. cit. a. §. quidquid inquam sit de hoc. cum tales multæ, etsi dicantur applicari.

P. Leuren. Tract. IV. De Archidiacono.

candæ piis locis, non propterea ita debeantur illis, ut aliò eas convertendo illis fiat injuria, non secus ac, licet dicatur superflua Clericorum eroganda pauperibus, non statim ex eo illis ad ea jus nascitur strictum, ut per subtractionem seu non erogationem illorum in eos dicatur his fieri injuria. Quia potius dicatur consuetudinem talem improbari, quia fomes est avaritiæ & cupiditatis. Jam verò si tales multæ ne quidem ab Episcopo converti possunt in salarium Vicarii aut Officialium, multò minus Episcopus vel etiam Vicarius ipse aut Archidiaconus eas sibi applicare poterit.

2. Illud fortè aliqua ratione in contrarium facere videri possit, quòd in c. dilectus filius. de off. Jud. ordinar. habetur, ubi Abbas Rhoromagensis, ad quem pertinebat citatio hominum quinque parochiarum, item examinatio & decisio cumulativè tamen cum Episcopo Venerensi, postquam exposuisset Papæ, ab antiquo pertinere ad suum monasterium tertiam partem emendarum, quas homines istarum quinque parochiarum pro suis excessibus solvere compellebantur, (super quo ab Episcopo dicto molestabatur) hoc ipsum ei à Pontifice non fuit abjudicatum. Ex quo inferri videretur, posse Judicem ecclesiasticum applicare sibi saltem partem poenarum pecuniarum provenientium ex spiritali jurisdictione, stante saltem antiqua consuetudine. Sed quid si dicatur, ex speciali Papæ concessione id deinceps permissum isti Abbati? aut jam antiquitus obtinisse illi ex privilegio Apostolico, quòd indubitato & audacter prætereundum poterat, ubi illa consuetudo erat immemorialis, quia immemorialitas possessionis illam virtutem habet, ut vi illius præsumatur titulus sufficiens, & allegari possit optimus titulus de mundo. vel si dicatur, dictum Prælaturum reipsa applicuisse dictam multam locis & usibus piis, dum non suæ mensuræ Abbatiali, sed seu monasterio seu Conventui Religiosorum suorum sustentationi applicaret, sive de cetero monasterium illud fuerit dives sive egens. Vel denique si dicatur, Tridentinum juxta memoratam S. Congregationis declarationem consuetudines istius modi deinceps, ne nascerentur, impedivisse. Quòd verò in confirmationem benignioris hujus opinionis asserti Laur. Dript, nimirum; quòd licet Judex ordinarius astringatur ad gratis reddendum officium argumento c. ad Apostolicam. §. fin. de Simon. & juxta Host. ibidem num. 3. v. ac emenda. posse tamen cum sportulas levare juxta eundem Host. in c. cum ab omni specie. num. 2. de vita & honest. cleric. id inquam parum ad rem facit, dum ejusmodi sportula non sumuntur ex dictis multis pecuniariis.

3. De cetero, dum Episcopus aliq̄ue Prælati ecclesiastici, & inter hos Archidiaconi, qui tales multas imponere possunt, ipsi verè ac evidenter egent, poterunt illas sibi ipsis applicare, & in proprias necessitates convertere, Host. in cit. c. irrefragabili. Jo. And. Felin. But. Gemin. aliique citati à Fagn. in c. grave. de off. ordinar. non secus ac obligatus facere eleemosynam nomine alterius sibi ipsi, vel etiam consanguineis suis, si ipse, aut consanguinei evidenter egeant, applicare potest juxta D. Thom. in 4. sent. dist. 8. q. 2. n. 2. Abb. Felin. &c. Cum hac tamen adhuc distinctione, ut id possit Judex talis ecclesiasticus quòd

quod ad eas multas, quæ à sacris Canonibus vel statutis Synodalibus pro delictis ad rectam quantitatem præfinita. Secus verò fit de iis, quæ ejus arbitrio vel per sententiam, nulla præcedente Canonum vel statutorum synodalium determinatione; eò quod hæc adhuc piis locis vel usibus sint applicandæ. Fagn. *loc. cit.* & ex eo Dript. juxta quod sapius censuit S. Congregatio. Quin & hac ratione penas non Residentium & concubinariorum applicandas in hoc casu (nempe ipso Judice ecclesiastico egente) adhuc piis locis tradit Barbosa ex decreto Concilii; sic decisum referente Aldan. *incompens. resolut. l. 5. tit. 1. num. 8.*

Quæstio 650. An, & qualiter Archidiaconus ferre possit censuras, & in specie an possit excommunicare?

1. **R**esp. primò. Ex antiqua & primava institutione Archidiaconi potestatem ferendi censuras, & nominatim excommunicationem non habebat; quia olim seu primitus tantum rerum ecclesiasticarum custodia & administratio, nulla autem jurisdictio aut cura animarum eidem commissa fuit. Laym. *ad c. Archidiacono. h. t. Pirh. ad h. t. num. 14.*

2. Resp. secundò. Sed & postmodum, dum progrediente tempore major evasit Archidiaconi potestas, ita ut & curam animarum haberet, ut constat ex *c. cum in cunctis. de elect.* & jurisdictionem ordinariam fori externi in alios clericos *c. 1. & 7. h. t.* Quin & excommunicare & censuras ferre possit, ut manifestè constat ex *c. dudum. de elect.* & *c. 1. de eo, qui furivè ordin. suscep.* & *ibi gl. v. Archidiaconum.* Adhuc tamen hanc potestatem excommunicandi, aliàsque censuras ferendi non tam de jure communi habuit aut modo habet, quam vel ex speciali Episcopi commissione, vel ex consuetudine legitime præscripta. Laym. *loc. cit.* Barbosa. *jur. eccles. l. 1. c. 24. num. 29.* ubi ait: Archidiaconus censuras imponit, non tamen sine Episcopi autoritate (pro quo citat Galgan. *de jur. publ. l. 3. tit. 2. num. 6.*) vel ex speciali consuetudine; non autem nomine proprio, pro quo citat Zech. *de rep. eccl. tit. 24. num. 13.* Suar. *de censur. d. 2. l. 2. num. 9.* Ant. Fabric. *in pr. benef. tit. de benef. cum dignit. num. 24. & c.* Pirh. *cit. num. 14.* ubi: valde probabile est, quod Archidiaconus non jure communi, sed solum vel ex speciali commissione Episcopi, quo sensu accipiendum *cit. c. 1. de eo qui furivè. ord.* vel ex consuetudine legitime præscripta excommunicare possit, aliàsque censuras inferre juxta *gl. in c. Archidiacono h. t. v. promulgare & ibidem Abb. num. 1.* Et clarissimè Azor. *Inst. mor. l. 3. c. 14. q. 3.* ubi: Archidiaconus jure communi non habet potestatem excommunicandi, suspendendi, sacris interdicens, & hoc est, quod volunt jura in *c. Archidiacono. de off. Archid.* potest tamen habere Episcopi autoritate demandatam & commissam, aut consuetudine comparatam, quam habebat olim Archidiaconus Ambianensis, ut constat ex *c. dudum. de elect.* ita ille. Sed neque ex eo, quod de jure communi curam illam animarum consistentem in jurisdictione fori externi habeat, sequitur, habere quoque eum de jure communi potestatem censuras ferendi,

Nam licet Laym. *Theol. mor. l. 1. tract. 5. p. 1. c. 33* dicat ad hanc jurisdictionem spectare, posse inobedientes penis ac censuris coercere, nil tamen vetat dicere, jurisdictionem illam non ita completè acceptam ei de jure communi competere; argumento nimirum aliorum textuum citatorum. Idque satis exprimit Azor, dum post paulò antè citata ejus verba mox subjicit: jure itaque communi Archidiaconus habet curam animarum, quæ possit clericos corrigere, eorum jurgia & causas audire, delicta ad Episcopum deferre. Atque ita tota res hæc pendet à consuetudine. Laym. *loc. cit.* citans *c. legimus. 24. dist. 93.*

Quæstio 651. An, & qualiter visitare possit Archidiaconus?

1. **R**esp. primò. De jure communi competit ei potestas visitandi, ut constat ex *c. 1. & 6. h. t.* estque visitatio hæc præcipuum ferè punctum officii ac jurisdictionis Archidiaconalis, tam salutaris, ut rectè inquit Laur. Dript. quam necessaria, dum per illam Episcopis rite impensam subsidiariam operam omnis Concilii Tridentini quod ad hæresum & pravorum dogmatum eradicationem, corruptorum morum correctionem, cultus & honoris divini promotionem intentio efficacissimè ad effectum deducitur.

2. Resp. secundò circa hanc visitationem statuitur primò *c. 1. h. t.* ut Archidiaconus de tertio in tertium annum (hoc est, saltè tertio quoque anno) si Episcopus non potest paræciam universam (hoc est totam Diocæsim, ut Pirh. *ad. h. t. n. 8.*) circumeat, & cuncta, quæ emendatione indigent, ad vicem Episcopi sui corrigat & emendet. Verumtamen jure novo Tridentini *sess. 24. c. 33* statuitur, ut Episcopi propriam Diocæsim per se ipsos, aut si legitime impediti fuerint, per suum Vicarium Generalem aut visitatorem, si quos annis totam propter ejus latitudinem visitare non poterunt, saltè majorem ejus partem, ita tamen, ut toto biennio per se vel visitatores suos compleatur, visitare non prætermittant.

3. Statuitur secundò à Trid. *loc. cit.* quod Archidiaconi, Decani, & alii inferiores in suis ecclesiis, ubi hætenus visitationem exercere legitime consueverunt, debeant deinceps assumptò Notario de consensu Episcopi ibidem visitare per semetipsos. Unde apparet in hoc differentia inter Episcopum & Archidiaconum; nempe quod Episcopus languore detentus, aut aliis occupationibus implicatus visitatorem personaliter explere nequiverit, possit per suum Generalem Vicarium aut visitatorem expedire. Archidiaconi autem per se ipsos tantum visitare possint, etiam in casu legitimi impedimenti, ut clarè ostendit adversativa illa: *Archidiaconi autem*; nec non taxativè per se ipsos tantum Fagn. *in c. procuraciones. de censibus. n. 9.* ubi etiam rationem hujus differentie addit, & *num. 10.* subdit; hinc Archidiacono suum Archidiaconatum per alium visitare volenti ex S. Congregat. sententia prohibere Episcopum, non obstantè, quod ex immemoriali consuetudine ipse & prædecessores sui per alium visitarint. Ex quibus Fagnani verbis inquit Laurent. Dript. *in Spec. Archidiacon. 4. 9.* à contrario sensu elici posse, posse